

Peinture murale égyptienne figurant des sémites, désignés sous l'appellation de "Habiru" (Hébreux?). Tombe de Khnoumhotep II, Beni Hasan.

L'esclavage

Une aliénation du corps et de l'esprit

Comme nous le montre la Torah, c'est l'ingratitude du Pharaon doublée d'une crainte complètement injustifiée qui le poussa à mettre en esclavage le peuple hébreu.

Cependant, malgré ses décrets et ses décisions, il ne put empêcher ce que Dieu avait décidé : la naissance d'un sauveur.

פרשת שמות פרק א

- (ז) ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד ותמלא הארץ אתם:
 (ח) ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף:
 (ט) ויאמר אל עמו הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו:
 (י) הבה נתחכמה לו פן ירבה והיה כי תקראנה מלחמה ונוסף גם הוא על שנאינו ונלחם בנו ועלה מן הארץ:
 (יא) וישימו עליו שרי מסיים למען ענתו בסבלתם ויבן ערי מסכנות לפרעה את פתם ואת רעמסס:
 (יב) וכאשר יענו אתו כן ירבה וכן יפרץ ויקצו מפני בני ישראל:
 (יג) ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך:
 (יד) וימררו את חייהם בעבדה קשה בחמר ובלבנים ובכל עבדה בשדה את כל עבדתם אשר עבדו בהם בפרך:
 (...)
 (כב) ויצו פרעה לכל עמו לאמר כל הבן הילוד היארה תשליכהו וכל הבת תחיון: ס

רע"י

- (ז) וישרצו - שהיו יולדות ששה בכרס אחד:
 (ח) ויקם מלך חדש - רב ושמואל חד אמר חדש ממש. וחד אמר, שנתחדשו גזרותיו:
 אשר לא ידע - עשה עצמו כאלו לא ידע:
 (יג) בפרך - בעבודה קשה המפרכת את הגוף ומשברתו:
 (כב) לכל עמו - אף עליהם גזר. יום שנולד משה אמרו לו אצטגניניו היום נולד מושיען, ואין אנו יודעין אם ממצרים אם מישראל, ורואין אנו שסופו ללקות במים, לפיכך גזר אותו היום אף על המצרים, שנאמר כל הבן הילוד, ולא נאמר הילוד לעברים, והם לא היו יודעים שסופו ללקות על מי מריבה:

תורה תמימה

- (יג) בפרך - ר' אלעזר אומר, בפרך - בפה רך, ר' שמואל בר נחמני אמר בפריכה^(ז) [סוטה י"א ב']:

Exode, chapitre 1

- 7) Or, les enfants d'Israël **avaient augmenté**, pullulé, étaient devenus prodigieusement nombreux, et ils remplissaient la contrée.
- 8) **Un roi nouveau** s'éleva sur l'Égypte, lequel **n'avait point connu Joseph**.
- 9) Il dit à son peuple: "Voyez, la population des enfants d'Israël surpasse et domine la nôtre.
- 10) Eh bien ! Usons d'expédients contre elle; autrement, elle s'accroîtra encore, et alors, survienne une guerre, ils pourraient se joindre à nos ennemis, nous combattre et sortir de la province."
- 11) Et l'on imposa à ce peuple des officiers de corvée pour l'accabler de labeurs; et il bâtit pour Pharaon des villes d'approvisionnement, Pithom et Ramsès.
- 12) Mais, plus on l'opprimait, plus sa population grossissait et débordait, et ils conçurent de l'aversion pour les enfants d'Israël.
- 13) Les Égyptiens accablèrent les enfants d'Israël **de rudes besognes**.
- 14) Ils leur rendirent la vie amère par des travaux pénibles sur l'argile et la brique, par des corvées rurales, outre les autres labeurs qu'ils leur imposèrent avec dureté.
- (...)
- 22) Pharaon donna l'ordre suivant **à tout son peuple** : "Tout mâle nouveau-né, jetez-le dans le fleuve, et toute fille laissez-la vivre."

▪ **Commentaire de Rachi**

- 7) **Avaient augmenté**: elles enfantèrent six enfants en même temps.
- 8) **Un roi nouveau**: deux avis existent sur ce sujet : Rav et Shmouel. L'un dit qu'il s'agit d'un nouveau roi ; l'autre dit que c'était le même mais qu'il a changé ses décrets.
- N'avait point connu Joseph** : il a fait comme s'il ne le connaissait pas.
- 13) **De rudes besognes**: avec un dur travail qui brise le corps et le casse
- 22) **A tout son peuple** : il a décrété même sur eux (les égyptiens). Le jour de naissance de Moïse, ses astrologues lui ont dit : «Aujourd'hui naitra leur délivreur, et nous ne savons pas s'il est d'Égypte ou d'Israël. Nous voyons également que sa perte se fera par l'eau.». C'est pour cela que ce jour-là, il a établi le décret également sur les égyptiens, comme il est dit : «*Tout mâle qui naitra*», et non pas un enfant qui naitra chez les hébreux. Ce que les astrologues ne savaient pas c'est que Moïse sera frappé par les eaux du rocher.

▪ **Commentaire du Torah Temima sur le verset 13**

- De rudes besognes**: Rabbi Elezer dit : on peut décomposer le mot « Befarekh » en « Befe » « Rakh » (avec des paroles douces). (Traité Sota, page 11b)